

în confederație cu Polonia, dar feudații lituanieni, căpătau o mai mare independență, garantată, în orice caz, pe tot timpul domniei lui Vytautas.

În anul 1401 Uniunea polono-lituaniană este restabilită, cu păstrarea autonomiei statale a Lituaniei.

III.

Unitatea limbii, culturii și vieții materiale din vechea Rusie începe să se destrame mai cu seamă în secolele al XIII-lea — al XIV-lea, după invazia tătarilor și instaurarea puterii feudaților lituanieni pe teritoriile bielorusse și ucrainene. În tot acest timp, cultura populației slave din teritoriile de vest ale Rusiei exercită o influență extrem de puternică asupra lituanienilor¹. Astfel, toate actele statale erau emantate în așa-numite *limbă rusă*²; în practica juridică cnejii lituanieni foloseau *Russkaja Pravda*, care, ceva mai târziu, și anume în secolele al XV-lea — al XVI-lea, a influențat considerabil întocmirea legilor orînduirii feudale în Lituania. Marele cneaz Kazimir (1440), fiul lui Jagello, împreună cu sfatul țării (*rada*), elaborează, la 1468, o colecție de legi, care conținea unele norme juridice luate din *Russkaja Pravda*. Studiind documentele juridice lituano-ruse din secolele al XIV-lea — al XV-lea, se constată pretutindeni existența și dominația, în această epocă, a *obiceiiului pământului* (de proveniență rusă)³. Sub influența unor cneji și boieri din regiunile apusene ale Rusiei, o parte a feudaților lituanieni trec la religia ortodoxă⁴.

Extinderea granițelor statului lituanian, în timpul domniei lui Algirdas, pe seama cuceririi unor noi teritorii ale vechii Rusii (mai ales teritorii ucrainene), a accentuat și mai mult influența culturii slave asupra celei lituaniene.

În limba rusă, folosită în scris în Marele Principat Lituanian se îmbinau, însă, elemente din toate idomurile slave de răsărit. În secolele al XIV-lea — al XVI-lea, limba aceasta devine limba administrației, a justiției, limba cronicilor și a literaturii artistice în general. De fapt, una din legile generale de dezvoltare a limbilor literare la popoarele din Occident și Orient, în epoca feudală, o constituie folosirea unei limbi clasice ca limbă scrisă și literară: sanscrita, araba, chineza, persana, latina, slavona, germana⁶.

¹ Vezi *Istoriya Belorusskoj SSR*, vol. I, Minsk, 1954, p. 65.

² Cf. J. Otrębski, *op. cit.*, vol. I, p. 28. Pe teritoriul Lituaniei au fost descoperite și inscripții în limba rusă propriu-zisă. Cea mai veche datează din secolul al XI-lea — al XII-lea. Vezi E.F. Karskiy, *Trudy po belorusskomu i drugim slavjanskim jazykam*, Moscova, 1962, p. 52.

³ Vezi și L.I. Kolomic, *Nabljudenija nad terminologičeskimi sovetanijami v vostočnoslavjanskich zakonodatel'nyh dokumentach, v svjazi so sravnitel'no-istoričeskim ich izučeniem*, „Vsesojuznaja konferencija po slavjanskoj filologii“, Leningrad, 1962, p. 89.

⁴ Cf. *Istoriya Belorusskoj SSR*, vol. I, p. 65. La 1434, printr-o lege, Jagello și Sigismund (1432—1440) conferă feudaților ortodocși drepturi egale cu cele ale aristocrației catolice.

⁵ Cf. și *Istoria universală*, vol. II, p. 807: „În dezvoltarea sa istorică, poporul lituanian a fost strîns legat de poporul rus. În statul lituanian, s-a adoptat limba și grafia rusă. Dreptul lituanian s-a dezvoltat sub influența celui rus. Cultura rusă a pătruns într-o măsură apreciabilă în Lituania“.

⁶ Cf. culegerea de articole *Problemy obrazovanija i razvitija literaturnykh jazykov*, Moscova, 1957 (sub redacția lui V.V. Vinogradov). În ceea ce privește situația slavonei, vezi A.S. Budilovič, *Obščeslavjanskij jazyk v rjadu obščich jazykov drevnej i novoj Evropy*, vol. I—II, Varșovia, 1892, unde e vorba și de redacțiile ei.